

EUA-URSS: la necessitat del diàleg

Ernest UDINA

«No es pot enganyar tot el món tot el temps», havia dit el recordat Abraham Lincoln. Aquest principi, podrien ben bé aplicar-se'l els dos supergrans quan parlen de negociar. El que diuen sembla més mogut per les ganes de barallar-se i contradir-se que no pas per arribar a una autèntica negociació, que Europa i molts altres països veuen absolutament necessària per tal de fugir de l'actual espiral de nova guerra fedra.

Des que a la fi de l'any passat la Unió Soviètica es retirà de la taula de negociacions de Ginebra, de les converses per reduir i controlar armament nuclear tàctico-mitjà i estratègic-llunyà, a cada proposta negociadora d'una de les dues parts, ha repost l'altra amb fúria verbal, amb acusacions mútues de propaganda, i amb Gromiko dient a Reagan que «EUA practica el terrorisme en política internacional», o amb Reagan dient als dirigents soviètics que la URSS és, si més no, «l'imperi demoníac del mal».

Set mesos després de la ruptura de Ginebra, en aquest 1984 qualificat com l'any dels euromíssils, aquesta dinàmica sembla haver-se trencat en part. El passat dia 30, l'URSS proposà endegar converses, a partir de setembre, a Viena, per a la desmilitarització de l'espai. Era incidir directament en el gran programa de futur proposat per Reagan, l'«Stars War» o guerra de les estrelles. Era també avançar-se en un terreny

on els soviètics fins ara han progressat més que no els seus rivals. I era, sobretot, un nou pas per mostrar al món que l'URSS vol negociar i que se'n va anar de Ginebra acomplint la seva promesa de fer-ho si instal·laven els euromíssils, violant, al seu entendre, l'equilibri est-oest.

Reagan sempre havia defensat que negociar sobre l'espai, incloses les armes antisatèl·lit des de la terra, era inútil, perquè és inverificable, i per tant incontrolable, el que tenen i el que tindran més enllà de l'atmosfera les grans potències. Però, en aquesta ocasió, va fer respondre al portaveu de la Casa Blanca, el mateix 30 de juny, que els Estats Units estaven d'acord d'anar a Viena. Afegint-hi que, naturalment, també s'hi havien de tractar altres temes, és a dir, els que s'abordaven a Ginebra. La reacció de l'agència TASS el dia 1 fou violenta, i Gromiko la precisà amb la mateixa duresa el 2 de juliol: «Nosaltres proposem una negociació global i Reagan

ens vol enganyar amb aspectes unilaterals», és a dir, els euromíssils causants de la ruptura. Els dirigents soviètics interpretaren com una condició *sine qua non* allò que segons la Casa Blanca no era més que un suggeriment. El diàleg restà bloqueat, de nou, a través de la nova baralla, malgrat un missatge de Reagan a Txernienko, a través de l'ambaixador soviètic a Washington, Dobrinin.

Potser els soviètics s'han vist sorpresos per la immediata resposta positiva de Reagan, i interpreten el seu «suggeriment» com a condició prèvia de xantatge. El fet és que el president d'Estats Units ha modificat la postura de duresa, i busca ara desesperadament un marc per al diàleg. Per una raó fonamental: electoral. Els demòcrates l'acusen que és el primer president en mig segle que no s'ha entrevistat amb dirigents soviètics en quatre anys de mandat, i que ha propiciat, així, una nova guerra fedra. Reagan vol mostrar que també és capaç de dialogar. La

seva estratègia de duresa, després de la ineficax època de dubtes en política exterior del període de Carter no ha donat de fet el resultat esperat, ja que els soviètics li responen amb més duresa encara. Però encara que sigui per raons electorals, s'observa per part de l'administració Reagan un inici de tornada al realisme que pot desembocar en la negociació. Pel que fa a l'URSS, semblen abusives les tradicionals interpretacions que la seva duresa és deguda a la necessitat d'ocultar dissensions en la cúpula dirigent, que es tracta d'un nou tancament que li permeti tanta duresa a l'exterior com a l'interior, per reprimir els focus de malestar i dissensió que van en augment. Sobretot, hi ha en els dirigents soviètics la radicalitat de mantenir-se lògicament en l'acord pres de no tornar a negociar a Ginebra mentre no es desmuntin els euromíssils. Però també veuen la necessitat de reprendre el diàleg, i per això proposen un altre tipus de negociació, sobre l'espai, que no tardaria a arribar també als temes nuclears tàctics i estratègics de Ginebra.

En definitiva, enmig dels enganys propagandístics i de les baralles mútues, hi ha allò que *Le Monde* ha qualificat com «una negociació ineluctable». Malgrat que dos caps d'estat i tres ministres d'affers exteriors europeus han pogut comprovar els dos darrers mesos a Moscou la duresa soviètica, malgrat les condicions o suggeriments de Reagan, el diàleg i la negociació hauran d'arribar. De moment, però, com ha dit Michel Tatu «a EUA i URSS els és, per ara, tan difícil refusar el diàleg com iniciar-lo».